

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Zastępca Prezesa

Zofia Szalczyk

Pan

Wiktor Szmulewicz

Prezes

Krajowej Rady Izb Rolniczych

ul. Wspólna 30

00-930 Warszawa

<i>Wasze pismo z dnia</i>	<i>Wasz znak</i>	<i>Nasz znak</i>	<i>Data</i>
29.05.2009r.	KRIR/AS/1979/09	DDI/DWI-69033- 46/SMGR/EM/09	20.07.2009r.

Sprawa: ***możliwości podpisywania przez rolników, posiadających wieloletnie zobowiązania wobec ARiMR, wynikające z realizacji niektórych działań w ramach programów pomocowych dla rolnictwa, umów dzierżawnych na posiadane grunty, związanych z planowaną na nich budową elektrowni wiatrowych.***

W odpowiedzi na pismo z dnia 29.05.2009 r. (znak j.w.) dotyczące możliwości podpisywania przez rolników, którzy posiadają wieloletnie zobowiązania wobec ARiMR, wynikające z realizacji niektórych działań w ramach programów pomocowych dla rolnictwa, umów dzierżawnych na posiadane grunty, związanych z planowaną na nich budową elektrowni wiatrowych, przekazuję niniejszym stosowne wyjaśnienia.

Jednocześnie informuję, iż w przypadkach, gdy wydzierżawienie części gruntów w związku z planowaną budową elektrowni wiatrowej może wykluczać możliwość prowadzenia na tych gruntach działalności rolniczej, sytuacja jest bardziej złożona, co szczegółowo przedstawiam poniżej.

1. Pomoc finansowa w ramach wdrażanych przez ARiMR działań objętych programami PROW 2004-2006, SPO 2004-2006 i PROW 2007-2013.

Beneficjenci działania 4 „**Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt**” w ramach PROW 2004-2006, jak i beneficjenci działania 214 „**Program rolnośrodowiskowy**” w ramach PROW 2007-2013, zobowiązani są przede wszystkim do realizowania podjętego zobowiązania przez okres 5 lat (w ramach PROW 2004-2006 mogli wydłużyć zobowiązanie do końca lutego 2012 r.). W zależności od realizowanego pakietu/wariantu rolnicy zobowiązani są do realizowania odpowiednich zadań na konkretnych działkach rolnych.

W przypadku działania „Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt” rolnicy mogą realizować następujące pakiety: rolnictwo zrównoważone, rolnictwo ekologiczne, utrzymanie łąk ekstensywnych, utrzymanie pastwisk ekstensywnych, ochrona gleb i wód, tworzenie stref buforowych oraz ochrona lokalnych ras zwierząt gospodarskich. W przypadku realizowania pakietu *ochrona lokalnych ras zwierząt gospodarskich* (nie jest powiązany z konkretnymi działkami) oraz pakietu *ochrona gleb i wód* (można realizować przemiennie na działkach w gospodarstwie) nie zachodzi kolizja z ewentualnym zakładaniem elektrowni wiatrowych. Pakiety *utrzymanie łąk ekstensywnych, utrzymanie pastwisk ekstensywnych* oraz *tworzenie stref buforowych* muszą być realizowane na tych samych działkach rolnych przez okres trwania zobowiązania. W ramach pakietów przyrodniczych nie można podsiewać nasion traw ani wykonywać przyorywania, wałowania itp. W przypadku pakietu *rolnictwo zrównoważone i rolnictwo ekologiczne* w zależności od uprawy pakiet realizowany jest stale na tej samej działce lub może być realizowany przemiennie na działkach. Należy podkreślić, że **ogólna powierzchnia realizowania poszczególnych pakietów, z wyjątkiem pakietu *ochrona gleb i wód*, nie może ulec zmniejszeniu w trakcie trwania zobowiązania rolnośrodowiskowego.** Dodatkowym warunkiem dochowania zobowiązania jest posiadanie w gospodarstwie w trakcie trwania zobowiązania działek, na które rolnik chociaż raz otrzymał płatność. Tym samym zobowiązanie nie jest dochowane, jeśli rolnik sprzeda działkę, za którą otrzymał płatność i dokupił nową o takiej samej bądź większej powierzchni. W takim przypadku, rolnik będzie wzywany do zwrotu płatności, którą otrzymał do powierzchni, na której nie dochował zobowiązań rolnośrodowiskowych. Jeżeli łączna powierzchnia działek rolnych, na których prowadzona jest działalność rolnicza, wyniesie mniej niż 1 ha, to rolnik nie otrzyma płatności za dany rok i będzie musiał dokonać zwrotu wszystkich wcześniej otrzymanych płatności. Obowiązkowe jest także zachowanie powierzchni trwałych użytków zielonych określonych w planie rolnośrodowiskowym.

W przypadku „Programu rolnośrodowiskowego” w ramach PRO W 2007-2013 rolnicy mogą realizować następujące pakiety: rolnictwo zrównoważone (1) rolnictwo ekologiczne (2), ekstensywne trwałe użytki zielone (3), ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000 (4), ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000 (5), zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie (6), zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie (7), ochrona gleb i wód (8) oraz strefy buforowe (9) (dotyczy beneficjentów rozpoczynających realizację w 2008 r.). W zależności od realizowanych pakietów działania związane z budową elektrowni wiatrowej mogą spowodować, że nie będzie możliwe dalsze realizowanie wybranego pakietu, co może skutkować koniecznością zwrotu otrzymanych płatności do danej powierzchni. Pakiety te można realizować na działkach zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pierwszej płatności. Powierzchnia realizowanych pakietów nie może ulegać zmniejszeniu (wyjątek pakiet ochrona gleb i wód). Dodatkowym warunkiem dochowania zobowiązania jest posiadanie w gospodarstwie w trakcie trwania zobowiązania działek, za które rolnik chociaż raz otrzymał płatność. Tym samym zobowiązanie nie jest dochowane, jeśli rolnik sprzeda działkę, za którą otrzymał płatność i dokupił nową o takiej samej bądź większej powierzchni. W takim przypadku, rolnik będzie wzywany do zwrotu płatności, którą otrzymał do powierzchni, na której nie dochował zobowiązań rolnośrodowiskowych. Jeżeli łączna powierzchnia działek rolnych, na których prowadzona jest działalność rolnicza, wyniesie mniej niż 1 ha, to rolnik nie otrzyma płatności za dany rok i będzie musiał dokonać zwrotu wszystkich wcześniej otrzymanych płatności. Obowiązkowe jest także zachowanie powierzchni trwałych użytków zielonych określonych w planie rolnośrodowiskowym. W przypadku realizowania pakietów przyrodniczych (4 i 5) nie można podsiewać nasion traw ani wykonywać przyorywania, wałowania itp. Dodatkowo, w wariancie ochrona siedlisk lęgowych ptaków istnieje prawdopodobieństwo, że w wyniku założenia elektrowni wiatrowej, ptaki przeniosą się na inny obszar. Tym samym dana działka nie będzie kwalifikowała się do płatności. Należy pamiętać, że w przypadku niektórych inwestycji na obszarach Natura 2000 konieczna jest opinia stosownych organów o oddziaływaniu na środowisko.

Należy nadmienić, że w przypadku istnienia dróg dojazdowych nie będących odrębną działką ewidencyjną których całkowita szerokość nie przekracza 2 m, powierzchnia takiej drogi może zostać zaliczona do powierzchni działki rolnej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 marca 2007 r. w sprawie całkowitej szerokości obiektów stanowiących element dobrej kultury rolnej upraw lub użytkowania ziemi (Dz.U. Nr 46, poz. 307).

Zgodnie z art. 14 ust. 2 tiret drugie rozporządzenia Rady (WE) Nr 1257/1999 z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich ze środków Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR) oraz zmieniającego i uchylającego niektóre rozporządzenia (Dz. Urz. WE L 160, z 26.06.1999, z późn. zm.) w zakresie pomocy finansowej na wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania objętej planem rozwoju obszarów wiejskich na lata 2004-2006 oraz pomocy finansowej w ramach działania „**Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)**” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 rolnicy zobowiązani są do prowadzenia działalności rolniczej na obszarze o mniej korzystnych warunkach gospodarowania, przez przynajmniej pięć lat od pierwszej wypłaty dodatku wyrównawczego.

Należy zauważyć, że od momentu otrzymania pierwszej płatności ONW na rolniku ciąży zobowiązanie prowadzenia działalności rolniczej przez okres 5 lat, na **powierzchni** nie mniejszej od tej, za którą otrzymał pierwszą płatność. Warto podkreślić, iż zobowiązanie ONW dotyczy prowadzenia działalności rolniczej na **powierzchni gruntów rolnych położonych na obszarach ONW**, a nie jest przypisane do prowadzenia działalności rolniczej na konkretnych działkach ewidencyjnych.

Ponadto, uprzejmie informuję, że rolnik nie jest zobowiązany do zwrotu środków finansowych, pod warunkiem, że przez cały 5-letni okres trwania zobowiązania na powierzchni objętej zobowiązaniem ONW była prowadzona działalność rolnicza. Natomiast w przypadku, gdy zaniechanie działalności rolniczej nastąpi w trakcie trwania 5-letniego zobowiązania ONW na działkach rolnych lub ich częściach położonych na obszarach ONW, wówczas zgodnie z § 9 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „**Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)**” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 40, poz. 329) rolnik zwraca:

- 1) całość płatności ONW, za cały okres jej pobierania, gdy zaniechał prowadzenia tej działalności:
 - a) na wszystkich działkach rolnych lub wszystkich częściach działek rolnych położonych na obszarach ONW,
 - b) na części działki rolnej lub działek rolnych położonych na obszarach ONW, a ich łączna powierzchnia, na której nadal jest prowadzona działalność rolnicza, wynosi mniej niż 1 ha;
- 2) część płatności ONW, która została przyznana do powierzchni tych działek rolnych lub ich części położonych na obszarach ONW, na których zaniechał prowadzenia tej działalności, za cały okres jej pobierania, gdy łączna powierzchnia działek rolnych lub ich części położonych na obszarach ON W, na których nadal jest prowadzona działalność rolnicza, wynosi co najmniej 1 ha.

Beneficjenci działania 1.1. „**Inwestycje w gospodarstwach rolnych**” w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” zgodnie z zapisami umowy zobowiązani są m.in. do:

- 1) nie przenoszenia prawa własności lub posiadania nabytych dóbr (...) w ramach środków z pomocy przyznanej na podstawie umowy oraz ich wykorzystania zgodnie z przeznaczeniem, do dnia upływu 5 lat od dnia dokonania przez Agencję płatności końcowej,

- 2) prowadzenia działalności, której służyła realizacja projektu, lub której prowadzenie stanowiło warunek przyznania pomocy, bez zmiany miejsca wykonywania tej działalności, do dnia upływu 5 lat od dnia dokonania przez Agencję płatności końcowej,
- 3) spełnienia przez gospodarstwo rolne Beneficjenta, w dniu złożenia wniosku o płatność końcową kryterium żywotności ekonomicznej w przypadku, gdy gospodarstwo rolne, którego dotyczy projekt, nie spełniało tego kryterium w dniu złożenia wniosku o dofinansowanie projektu.

W związku z tym, wydzierżawienie części gruntów gospodarstwa rolnego przez Beneficjenta tego działania będzie możliwe, gdy nienaruszone zostaną ww. zobowiązania. O zamiarze wydzierżawienia części gruntów Beneficjent winien pisemnie powiadomić Oddział Regionalny Agencji, z którym zawarł umowę o dofinansowanie projektu. W przypadku, gdy wydzierżawienie części gruntów spowodowałoby zmianę miejsca wykonywania działalności, bądź częściową zmianę lokalizacji inwestycji, zgoda Agencji na taką zmianę będzie możliwa, jeśli nie naruszy to celu i przeznaczenia projektu oraz nadal będą zachowane kryteria dostępu określone dla tego działania.

W przypadku działania 1.2 „**Ułatwianie startu młodym rolnikom**” w ramach SPO 2004-2006, zgodnie z zapisami umowy Beneficjent zobowiązany jest do:

- 1) prowadzenia gospodarstwa rolnego, w tym prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, przez okres co najmniej 5 lat od dnia dokonania wypłaty pomocy przez Agencję,
- 2) niedokonywania zbycia lub wydzierżawienia nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, przez okres co najmniej 5 lat od dnia dokonania wypłaty pomocy przez Agencję, jeżeli prowadziłyby to do zmniejszenia wielkości ekonomicznej gospodarstwa poniżej kryterium żywotności ekonomicznej,
- 3) niezwłocznego informowania Agencji o zbyciu lub wydzierżawieniu nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego do dnia upływu 5 lat od dnia dokonania wypłaty pomocy przez Agencję,
- 4) niedokonywania zmian, w okresie 5 lat od dnia dokonania wypłaty pomocy przez Agencję w strukturze produkcji rolnej, jeżeli prowadziłyby to do zmniejszenia wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego poniżej kryterium żywotności ekonomicznej.

W świetle powyższego, wydzierżawienie części gospodarstwa rolnego pod ewentualną budowę elektrowni wiatrowej będzie możliwe pod warunkiem, że Beneficjent nadal będzie prowadził działalność rolniczą a **zmiana ta nie doprowadzi do zmniejszenia wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego poniżej 4 ESU**. Obowiązek powiadomienia ARiMR wydzierżawieniu nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego przez okres 5 lat od dnia dokonania wypłaty pomocy wynika z ww. zapisów zawartej umowy.

Postanowienia dotyczące realizacji operacji objętej pomocą w ramach działania „**Modernizacja gospodarstw rolnych**” PRO W 2007-2013, a w szczególności prawa i obowiązki stron, także określa umowa przyznania pomocy. W myśl jej zapisów, Beneficjent w trakcie realizacji operacji oraz przez okres 5 lat od dnia dokonania przez Agencję ostatniej płatności zobowiązuje się między innymi do:

- 1) osiągnięcia i zachowania celu operacji,
- 2) nie przenoszenia posiadania lub prawa własności nabytych dóbr, wybudowanych, przebudowanych, wyremontowanych w połączeniu z modernizacją budynków lub budowli, na które została przyznana i wypłacona pomoc, oraz ich wykorzystywania zgodnie z przeznaczeniem i celem operacji,

- 3) prowadzenia działalności, której służyła realizacja operacji, lub której prowadzenie stanowiło warunek przyznania pomocy, bez zmiany miejsca jej wykonania,
- 4) prowadzenia działalności rolniczej bez zmiany miejsca jej wykonania,
- 5) niezwłocznego informowania Agencji o planowanych albo zaistniałych zdarzeniach związanych ze zmianą sytuacji faktycznej lub prawnej Beneficjenta, jego gospodarstwa lub operacji w zakresie mogącym mieć wpływ na realizację operacji zgodnie z postanowieniami umowy, wypłatę pomocy lub spełnienie wymagań określonych w Programie, przepisach ustawy i rozporządzenia lub umowie.

W świetle powyższego, ewentualne wydzierżawienie przez Beneficjenta części gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, a zatem pomniejszenie gospodarstwa w związku z planowaną na tym terenie budową (przez inwestora zewnętrznego) elektrowni wiatrowej, może w niektórych przypadkach stanowić naruszenie warunków umowy zawartej z ARiMR dot. działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” i powinno być rozpatrywane w kontekście ww. zapisów umowy.

Wykluczenie możliwości oddania przez Beneficjenta pomocy części jego gospodarstwa rolnego w dzierżawę dotyczyć może np. sytuacji, gdy cel przyznanej i wypłaconej pomocy odnosi się do części nieruchomości, którą rolnik zamierza wydzierżawić. Jeżeli zatem zrealizowana przez rolnika operacja dotyczyłaby tej części gospodarstwa rolnego, którą zamierza on oddać w dzierżawę, wówczas nie będzie mógł bez konsekwencji wyzbyć się posiadania tej części gruntu. Z ewentualnymi sankcjami z tytułu uzyskanej pomocy, rolnik musiałby liczyć się także w przypadku, gdy uzyskał on pomoc finansową np. na zakup specjalistycznej maszyny o konkretnych parametrach technicznych (np. wydajności), dostosowanych w celu wykorzystywania jej na areale uprawianego gatunku roślin np. 12 ha, a następnie w wyniku wydzierżawienia np 2 ha pod farmę wiatrową zmniejszył wspomniany areal do 10 ha. W tej sytuacji, gdyby pierwotnie we wniosku o przyznanie pomocy wykazał jedynie owe 10 ha uprawy, nie uzyskałby pomocy na zakup ww. konkretnej maszyny.

Tak więc kwestia tego, czy ewentualne wydzierżawienie części gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, stanowić będzie ewentualne naruszenie warunków zawartej umowy, powodujące obowiązek nałożenia sankcji, będzie zależała od rodzaju realizowanej operacji oraz jej celu. Jeżeli natomiast cel przyznanej i wypłaconej pomocy nie pozostaje w związku z częścią gospodarstwa rolnego, która ma być wydzierżawiona, wtedy oddanie w dzierżawę tej części nie powinna wiązać się z sankcjami z tytułu uzyskanej pomocy w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”. Tym samym, Beneficjenci pomocy udzielonej w ramach tego działania, swoje pytania dotyczące ewentualnych konsekwencji wydzierżawienia choćby niewielkiej części swego gospodarstwa powinni kierować bezpośrednio do właściwego Oddziału Regionalnego ARiMR.

W odniesieniu do działania „**Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej**”

{Rozporządzenie MRiRWz dnia 17października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach wymienionego działania (Dz. U. z 2007 r. Nr 200 poz. 1442 z późn. zm.), w ramach którego pomoc przyznaje się na operację obejmującą wyłącznie inwestycje związane z podjęciem lub prowadzeniem działalności nierolniczej w zakresie:

- a) określonym w załączniku nr 1 „Wykaz działalności nierolniczych, w zakresie których może być przyznana pomoc” do wymienionego Rozporządzenia,
- b) wynajmowania pokoi w budynku mieszkalnym oraz sprzedaży posiłków domowych lub świadczenia innych usług związanych z pobytem turystów w gospodarstwie rolnym,
- c) wytwarzania produktów energetycznych z biomasy,

sprawa wydzierżawienia przez beneficjenta części gruntów wchodzących w skład gospodarstwa pod planowaną budowę elektrowni wiatrowej ma się podobnie, jak w działaniu „Modernizacja gospodarstw rolnych”. Obowiązki Beneficjenta, zarówno w trakcie realizacji operacji, jak i w okresie 5 lat od dnia dokonania przez ARiMR płatności, określają także zapisy umowy przyznania pomocy. W przypadku tego działania, wykluczenie możliwości oddania części gospodarstwa w dzierżawę dotyczyć będzie sytuacji, gdy cel przyznanej i wypłaconej pomocy odnosi się do części nieruchomości związanej z miejscem realizacji operacji, która służy prowadzeniu działalności w zakresie wymienionym w punktach a), b), c).

Jeżeli zatem cel przyznanej i wypłaconej pomocy pozostaje w związku z częścią nieruchomości, która ma być wdzierżawiona, to jej oddanie w dzierżawę będzie stanowiło naruszenie warunków zawartej z ARiMR umowy.

W związku z tym, o zamiarze wdzierżawienia części gruntów, rolnik winien pisemnie poinformować Oddział Regionalny Agencji, z którym zawarł umowę przyznania pomocy. Na podstawie wyjaśnień oraz dokumentacji znajdującej się w OR, będzie możliwa weryfikacja tego, czy zostanie zachowany cel i pozostałe warunki określone w umowie oraz przepisach odpowiedniego rozporządzenia po dokonaniu wymienionej wyżej zmiany w powierzchni (strukturze własności) gruntów wykorzystywanych rolniczo bądź w związku z prowadzoną działalnością. Dopiero po rozpatrzeniu wystąpienia Beneficjenta w tej kwestii Oddział Regionalny Agencji będzie mógł ewentualnie potwierdzić możliwość dokonania wnioskowanej zmiany (w konsekwencji możliwość podpisania umowy dzierżawy) albo wskaże okoliczności faktyczne i prawne wykluczające jej dokonanie, które mogą mieć miejsce w przypadku, gdy po dokonaniu wymienionej wyżej zmiany w powierzchni wykorzystywanych gruntów nie zostały zachowane cel i przeznaczenie operacji oraz nie zachowane zostałyby warunki wynikające z przepisów prawa.

W przypadku działania „**Ułatwianie startu młodym rolnikom**” w ramach PROW na lata 2007-2013, Beneficjent może wdzierżawić użytki rolne na cele niezwiązane z działalnością rolniczą w tym pod budowę elektrowni wiatrowej, pod warunkiem dotrzymania kryteriów przyznania pomocy tj. zachowania wymogu minimalnej powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie po odjęciu powierzchni wdzierżawionej oraz zachowania wymaganej wielkości ekonomicznej gospodarstwa wyrażonej w ESU, jak również po uzyskaniu zgody Agencji na zmianę biznesplanu w przypadku, gdy w wyniku dzierżawy nastąpi zmiana struktury produkcji rolnej w gospodarstwie o więcej niż 30%. Dzierżawie (przed upływem 5 lat od dnia wypłaty premii) nie mogą podlegać grunty rolne zakupione z premii dla młodych rolników i których zakup zgłoszono jako wydatkowanie 70% premii (35 tys. zł) na inwestycje określone w biznesplanie, ponieważ grunty te przez 5 lat muszą być użytkowane rolniczo.

Wymagania, które dotyczą Beneficjenta działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” PROW 2007-2013 zostały określone w § 18 *rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „ Ułatwianie startu młodym rolnikom” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013* (Dz. U. z 2007 r. Nr 200 poz. 1443 z późn. zm.).

1. Przepis § 18 ust.1 pkt 1) zobowiązuje Beneficjenta do **samodzielnego** prowadzenia gospodarstwa, na które przyznano pomoc, do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pomocy. Wymóg ten zostaje zachowany, jeżeli był on spełniony przed wdzierżawieniem gruntu pod budowę farmy wiatrowej.
2. Przepis § 18 ust.1 pkt 2) zobowiązuje beneficjenta do zachowania przez 5 lat od dnia wypłaty pomocy minimalnej powierzchni gospodarstwa wyrażonej w użytkach rolnych, która nie może być mniejsza od średniej powierzchni gruntów rolnych przypadających na gospodarstwo rolne w województwie lub w kraju oraz zobowiązuje do tego, by budynki i budowle znajdujące się w gospodarstwie, wykorzystywane do produkcji rolnej oraz użytki rolne wykorzystywane w gospodarstwie do prowadzenia działalności rolniczej, nie stanowiły przedmiotu współwłasności lub współposiadania z wyjątkiem małżeńskiej wspólności majątkowej.
3. Przepis § 18 ust.1 pkt 3) stanowi, aby Beneficjent do dnia upływu 5 lat od dnia wypłaty pomocy realizował założenia biznesplanu, w szczególności, aby prowadził gospodarstwo zgodnie z określoną strukturą produkcji oraz aby osiągał nadwyżkę bezpośrednią z działalności rolniczej prowadzonej w gospodarstwie, równą co najmniej 4 ES U (Europejska Jednostka Wielkości Ekonomicznej) i nie mniejszą niż wartość nadwyżki bezpośredniej, jaką uzyskiwano w gospodarstwie w roku bazowym.
4. Przepis § 18 ust. 2 pkt 2) określa, aby grunty rolne zakupione z premii dla młodych rolników przez 5 lat od wypłaty pomocy były wykorzystywane do działalności rolniczej w gospodarstwie.

5. Ponadto przepis § 21 określa m.in., że w przypadku zmiany struktury produkcji tj. zmniejszenia lub zwiększenia skali produkcji jednego gatunku roślin mierzonej powierzchnią uprawy, lub gatunku zwierząt, mierzonej liczbą zwierząt o więcej niż 30 %, beneficjent może wystąpić do dyrektora oddziału regionalnego Agencji z wnioskiem o zmianę założeń biznesplanu.

Jak wynika z wyżej przedstawionych wymagań, Beneficjent premii dla młodego rolnika musi bezwzględnie zachować wymagania związane z minimalną powierzchnią i wielkością ekonomiczną gospodarstwa do upływu 5 lat od dnia wypłaty premii, może natomiast przed upływem 5 lat wystąpić o zgodę Agencji na zmianę założeń biznesplanu m.in. w przypadku, gdy zmiana w skali produkcji jednego gatunku roślin mierzonej powierzchnią uprawy, lub gatunku zwierząt, mierzonej liczbą zwierząt (zmiana w strukturze zasiewów i/lub w obsadzie zwierząt) przekroczy 30 %.

Ocena dotrzymania powyższych warunków związanych z uzyskaniem pomocy na „Ułatwienie startu młodym rolnikom” pozostaje w gestii Beneficjenta. ARiMR nie będzie udzielała formalnej zgody na taką dzierżawę. Natomiast Beneficjent działania „Ułatwienie startu młodym rolnikom” w ramach PROW 2007 - 2013 o fakcie wydzierżawienia gruntu pod przyszłą budowę elektrowni wiatrowej powinien pisemnie poinformować właściwy oddział regionalny ARiMR.

2. Dopłaty bezpośrednie

Stosownie do ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o *płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego* (Dz. U. z 2008 r. Nr 170, poz. 1051 z późn. zm.) rolnikowi przysługuje jednolita płatność obszarowa na będące w **jego posiadaniu w dniu 31 maja roku**, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności, grunty rolne wchodzące w skład gospodarstwa rolnego, kwalifikujące się do objęcia płatnościami bezpośrednimi, zgodnie z art. 143b ust. 5 akapit pierwszy rozporządzenia Rady (WE) Nr 1782/2003 z dnia 29 września 2003 r. *ustanawiającego wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiającego określone systemy wsparcia dla rolników oraz zmieniającego rozporządzenia (EWG) Nr 2019/93, (WE) Nr 1452/2001, (WE) Nr 1453/2001, (WE) Nr 1454/2001, (WE) Nr 1868/94, (WE) Nr 1251/1999, (WE) Nr 1254/1999, (WE) Nr 1673/2000, (EWG) Nr 2358/71 i (WE) Nr 2529/2001* (Dz. Urz. WE Nr L 270 z 21.10.2003 r., str. 1 ze zm.), jeżeli na ten dzień **posiada** działki rolne o łącznej powierzchni co najmniej 1 ha, utrzymuje wszystkie grunty rolne zgodnie z normami przez cały rok kalendarzowy, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności, przestrzega wymogów przez cały rok kalendarzowy, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności oraz został mu nadany numer identyfikacyjny.

Należy wyjaśnić, iż wykaz wymogów zawarty jest w obwieszczeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 marca 2009 r. w *sprawie wykazu wymogów określonych w przepisach Unii Europejskiej z uwzględnieniem przepisów krajowych wdrażających te przepisy* (MP Nr 17, poz. 224). Podkreślić należy, iż płatności przyznaje się rolnikowi w odniesieniu do posiadanych przez niego na dzień 31 maja gruntów rolnych, **utrzymywanych zgodnie z normami przez cały rok kalendarzowy**. Szczegółowe wymagania w tym zakresie przewidują przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 marca 2007 r. w *sprawie minimalnych norm* (Dz.U. Nr 46, poz. 306 ze zm.) - zmiany do tego rozporządzenia wprowadzone zostały rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 marca 2008 r. *zmieniającym rozporządzenie w sprawie minimalnych norm* (Dz. U. Nr 44, poz. 266). Zatem termin *posiadanie* należy odczytywać przez pryzmat celowościowy, z uwzględnieniem przepisów szczegółowych dotyczących przyznawania płatności. Niewystarczające jest bowiem posiadanie gruntów w ujęciu cywilistycznym - jedynie posiadanie gruntów rolnych w rozumieniu ustawy o płatnościach oraz przepisów wykonawczych do tejże ustawy uprawnia rolnika do ubiegania się o płatności bezpośrednie.

Warto zwrócić uwagę, iż chodzi tu o wszelkie czynności niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania gospodarstwa. Mogą nimi być działania organizacyjne, kierownicze, jak i osobiste zaangażowanie w bezpośrednim wykonywaniu pracy fizycznej w gospodarstwie. Prowadzenie działalności rolniczej nie musi polegać tylko na „własnoręcznym” prowadzeniu prac polowych, ale obejmuje również: swobodne decydowanie o tym, jakie rośliny uprawiać, jakich należy dokonywać zabiegów agrotechnicznych, zbieranie samodzielnie bądź przy udziale innych osób plonów, itp. Biorąc powyższe pod uwagę, prowadzenie działalności rolniczej można definiować jako dokonywanie nakładów i czerpanie ewentualnych korzyści.

W świetle powyższego, wskazać należy, iż płatności należą się osobie, która **posiada** grunty rolne na dzień 31 maja, utrzymuje grunty zgodnie z normami przez cały rok kalendarzowy itd. Jeżeli zatem o płatności wystąpi rolnik, który posiada grunty rolne, faktycznie je uprawia, utrzymuje je zgodnie z normami i spełnia inne przesłanki warunkujące ich przyznanie, określone w przepisach krajowych i unijnych płatność będzie mu przysługiwać. Pamiętać bowiem należy, iż **prawny charakter posiadania nie jest warunkiem przyznania płatności bezpośrednich do gruntów rolnych.**

Odnosząc się do powyższego, wskazać należy, iż rolnik (właściciel gruntów rolnych) pomimo wydzierżawienia działek rolnych inwestorowi zewnętrznemu budowy elektrowni wiatrowych, by ten mógł rozpocząć prace przygotowawcze typu: badania pod kątem ewentualnego wpływu przyszłej inwestycji na środowisko, pomiary geodezyjne, może ubiegać się o przyznanie płatności, z zastrzeżeniem spełnienia wszystkich warunków do ich przyznania tj. posiadania gruntów rolnych (w takim rozumieniu, w jakim zostało to wskazane powyżej) na dzień 31 maja, utrzymywania zadeklarowanych do płatności gruntów zgodnie z normami przez cały rok kalendarzowy, nadania numeru identyfikacyjnego etc.

Co do kwestii ubiegania się o przyznanie płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w latach następnych tj. po rozpoczęciu robót budowlanych wyłączających spod uprawy część nieruchomości, a także po rozpoczęciu funkcjonowania farmy wiatrowej, wskazać należy, iż rolnik, w tym przypadku winien deklарować do płatności wyłącznie grunty faktycznie przez niego uprawiane tj. na których prowadzona jest działalność rolnicza, utrzymywanych zgodnie z normami przez cały rok kalendarzowy. Zatem w przypadku zajęcia przez urządzenia związane z funkcjonowaniem farmy wiatrowej części gruntów - nie powinny być one deklarowane do przyznania płatności, jednakże co do pozostałych gruntów, które rolnik będzie wykorzystywał rolniczo tj. faktycznie je uprawiał i utrzymywał zgodnie z normami - nie ma przeciwwskazań do ubiegania się przez rolnika o przedmiotowe płatności.

3. Pomoc finansowa na uzyskiwanie rent strukturalnych

Nie ma przeszkód, aby rolnik otrzymujący rentę strukturalną wydzierżawiał posiadane grunty rolne (uprawniony do renty strukturalnej nie może posiadać więcej niż 0,5 ha gruntów rolnych). Wypłata renty strukturalnej ulega zawieszeniu, jeżeli uprawniony do jej uzyskiwania jest zatrudniony lub wykonuje inną pracę zarobkową podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego (z wyjątkiem prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej), bądź uprawniony do renty strukturalnej lub jego małżonek podejmie prowadzenie działalności rolniczej, jako właściciel lub posiadacz gospodarstwa rolnego. W świetle obowiązujących przepisów wydzierżawienie pod budowę elektrowni wiatrowej gruntów, które pozostały w posiadaniu uprawnionego do renty strukturalnej, nie narusza wymogu zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej ani też nie skutkuje zawieszeniem wypłaty przyznanej renty strukturalnej.

Jednocześnie należy wykazać, iż osoba fizyczna, która przejmie gospodarstwo rolne od rolnika ubiegającego się o przyznanie renty strukturalnej, zobowiązuje się prowadzić działalność rolniczą na przejętych użytkach rolnych przez okres co najmniej 5 lat. Wydierżawienie przez przejmującego działki wchodzącej w skład przejętego gospodarstwa przed upływem pięciu lat od przejęcia gospodarstwa narusza powyższy obowiązek. Należy przy tym wskazać, iż przepisy regulujące przyznawanie pomocy finansowej na uzyskiwanie rent strukturalnych nie przewidują sankcji za naruszenie powyższego obowiązku ani w stosunku do przejmującego gospodarstwo rolne, ani w stosunku do uprawnionego do renty strukturalnej.

4. Pomoc w formie kredytu z dopłatą ARiMR do oprocentowania

Zgodnie z *Warunkami i zasadami udzielania kredytów z dopłatą ARiMR do oprocentowania*, wprowadzonymi Zarządzeniem Nr 24/2007 Prezesa ARiMR z dnia 29 maja 2007 r. ze zm., na wniosek kredytobiorcy bank może wyrazić zgodę na wydierżawienie pod budowę elektrowni wiatrowych (ferm wiatrowych) części użytków rolnych zakupionych przy udziale znajdującego się w okresie spłaty kredytu preferencyjnego, przeznaczonych pod drogę dojazdową plac manewrowy, naziemną część fundamentu każdego wiatraka oraz inne elementy infrastruktury związane z budową i eksploatacją elektrowni wiatrowej, jeżeli jednocześnie spełnione zostaną wszystkie z niżej wymienionych warunków:

- 1) do wniosku dołączony zostanie projekt umowy dzierżawy,
- 2) w ocenie banku zostanie osiągnięty i utrzymany w całym okresie kredytowania cel inwestycji określony w umowie kredytu,
- 3) bank na podstawie przedłożonych przez kredytobiorcę dokumentów, np. pozwolenia na budowę ustali powierzchnię użytków rolnych wykorzystywanych pod potrzeby budowy i eksploatacji elektrowni wiatrowej,
- 4) bank na podstawie przedłożonych przez kredytobiorcę dokumentów ustali datę zmiany przeznaczenia zakupionych przy udziale kredytu preferencyjnego użytków rolnych lub datę faktycznego zaprzestania prowadzenia produkcji rolnej na użytkach rolnych wykorzystywanych pod potrzeby budowy i eksploatacji elektrowni wiatrowej.

Od dnia, o którym mowa w pkt 4), do końca okresu kredytowania, bank nie będzie występował o stosowanie dopłat do oprocentowania, proporcjonalnie do kwoty kredytu przypadającej na powierzchnię, o której mowa w pkt 3).

Z poważaniem,

/-/ Zofia Szalczyk
Zastępca Prezesa ARiMR